

Sygn. akt I. Cz 120/12

POSTANOWIENIE

Dnia: 29 marca 2012r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Sądu Okręgowego Wiesława Sech**

Sędziowie: **SO Wiesław Kulpa – spr., SO Krzysztof Deryło**

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarska

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2012r. w Tarnobrzegu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **C. P.**

przeciwko **E. R.**

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu

z dnia 20 stycznia 2012r., sygn. akt I C 243/06

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

sygn. akt I. Cz 120/11

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 29 marca 2012r.

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2012r., sygn. akt I C 243/06 Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu odrzucił apelację pełnomocnika powoda od wyroku tego Sądu z dnia 19 października 2011r., wskazując że nie została ona należycie opłacona. Podniósł, że apelację wniósł profesjonalny pełnomocnik, który zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c. obowiązany był do samoobliczenia i samoopłacenia opłaty bez wzywania do jej uiszczenia, gdyż postępowanie zostało wszczęte 10 listopada 2006r., czyli przed wejściem w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, uchylającej w/w przepis.

Powyższe postanowienie zaskarżył powód w całości, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów postępowania tj. art. 130² § 3 k.p.c. poprzez jego zastosowanie, mimo że przepis ten został uchylony, a w niniejszej sprawie nigdy nie miał zastosowania,
- wadliwą wykładnię przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, polegającą na przyjęciu, że nakazuje on w tej sprawie stosować przepis art. 130² § 3 k.p.c., pomimo że przepis ten z uwagi na treść art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych

w sprawach cywilnych nie miał zastosowania w sprawach wszczętych przez wejściem w życie tej ustawy, a jednocześnie ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. został uchylony przed zakończeniem postępowania,

- pominięcie przepisu art. 131 k.p.c. oraz art. 16 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 13 czerwca 1967r., jako mających zastosowanie w sprawie.

W związku z tak sformułowanymi zarzutami wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nadanie apelacji dalszego biegu, ewentualnie o uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I-szej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że pozew wniesiony został 27 października 2005r. i wówczas nastąpiło wszczęcie postępowania. Artykuł 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazywał natomiast stosować do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie tj. 2 marca 2006r., przepisy dotychczasowe. Dlatego do przedmiotowej sprawy nigdy nie miały zastosowania przepisy w/w ustawy, w tym wprowadzony przez nią art. 130² § 3 k.p.c. Jeżeli przez wszczęcie postępowania rozumieć pismo wszczynające sprawę w ogóle, to należałoby nadal stosować przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 1967r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Jeśli zaś przyjąć, że określenie wszczęcie postępowania ograniczyć do danej instancji to zastosowanie może mieć tylko stan prawny wynikający z ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obowiązek ponoszenia opłat sądowych w sprawach cywilnych reguluje ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167 poz. 1298 z zm.). Z art. 8 ust 1 tej ustawy wynika, że w postępowaniu dotyczącym kosztów sądowych stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Zgodnie z treścią art. 130 § 1 kpc Przewodniczący wzywa stronę niezastępowaną przez profesjonalnego pełnomocnika do opłacenia pisma podlegającego opłacie. Nie ma natomiast takiego obowiązku, gdy pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej wartości przedmiotu sporu wnoszone jest przez profesjonalnego pełnomocnika, co wynika

z treści art. 130² § 1 kpc.

Skutkiem nieopłacenia pisma procesowego jest jego zwrot (art. 130 § 2 kpc i art. 130² § 1 kpc), z wyjątkiem jednak gdy dotyczy to środków zaskarżenia i odwoławczych, gdzie skutkiem będzie odrzucenie (art. 370 kpc oraz art. 398⁶ § 2 kpc).

Zasadnicza kwestia dotyczy tego czy wspomniany skutek i rygor w postaci odrzucenia środka zaskarżenia lub odwoławczego może być zastosowany bez uprzedniego wezwania profesjonalnego pełnomocnika do dokonania opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od podanej wartości przedmiotu zaskarżenia.

Pierwotne zamieszczenie w kodeksie postępowania cywilnego takiego rozwiązania nastąpiło w przepisie art. 130² § 3 kpc wprowadzonym przez art. 126 pkt 12 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dniem 02.03.2006 r. Co do zasady unormowanie to nie było kwestionowane nawet w orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego (por. SK 21/05 i SK 33/07). Idea tego rozwiązania była taka, że profesjonalny pełnomocnik, działający z należytą starannością, może bez trudu w ramach elementarnego zadania warsztatowego dokonać tak prostej czynności, co miało odnieść też skutek w postaci przyspieszenia postępowań.

Trzeba jednocześnie mieć też na uwadze, że ustawą z dnia 2 lipca 2004r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) do kodeksu postępowania cywilnego wprowadzony został z dniem 5 lutego 2005r. art. 370¹, stanowiący że apelację sporządzoną przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, niespełniającą wymagań określonych w art. 368 § 1 pkt 1-3 i pkt 5, Sąd I-szej instancji odrzuca bez wzywania do usunięcia tych braków, zawiadamiając o tym właściwy organ samorządu zawodowego,

do którego należy pełnomocnik. Przepis ten odnosił się do apelacji z możliwością zastosowania go na mocy art. 397 § 2 k.p.c. do zażaleń. Następnie wspomnianą ustawą z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz.1398 ze zm.) wprowadzono do kodeksu postępowania cywilnego z dniem 2 marca 2006r. art. 130² § 3 rozszerzający taki sam rygor na wszystkie środki odwoławcze i środki zaskarżenia wnoszone przez profesjonalnych pełnomocników. Skutkiem stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 20 maja 2008r., sygn. P 18/07 niekonstytucyjności art. 370¹ k.p.c., utracił on moc obowiązującą z dniem 5 czerwca 2008r. Zakresy przedmiotowe obydwu przepisów (art.370¹ i 130² § 3 k.p.c.) pokrywały się w odniesieniu do rygorów dotyczących apelacji. Stan prawny na czas po 5 czerwca 2008r. był więc taki, że jeden z przepisów regulujących tę samą materię, w taki sam sposób, przestał obowiązywać z mocy prawa z powodu niekonstytucyjności, a drugi obowiązywał do 30 czerwca 2009r. tj. do chwili wejścia w życie (1 lipca 2009r.) uchylającej go ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 234, poz. 1571). Był to stan oczywiście niekonstytucyjny, przynajmniej w zakresie rygorów odnoszących się do środków odwoławczych, a z takim właśnie środkiem mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie. Nie jest do przyjęcia pogląd jakoby ta sama regulacja sprzeczna z konstytucją mogła być stosowana przez Sądy tylko z tej przyczyny, że nie stała się przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego.

Tak więc wyeliminowanie z kodeksu postępowania cywilnego art. 130² § 3 było reakcją ustawodawcy na to orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego odnoszące się do braku konstytucyjności przepisu art. 370¹ kpc.

Ustawodawca uchylając przepis art. 130² § 3 kpc ustawą z dnia 05.12.2008 r. jednocześnie odniósł się do spraw będących na biegu i w art. 8 ust. 1 zapisał, że przepisy ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, tj. po 01.07.2009 r., czyli że postępowanie wszczęte przed tą datą winno toczyć się według przepisów dotychczasowych – między innymi z zastosowaniem przepisu art. 130² § 3 kpc – z wyłączeniem jednak postępowań kasacyjnych mających swój odrębny i samodzielny charakter (por. uchwała SN z 05.06.2008 r. III CZP 142/07).

Luki powstałej po uchyleniu art. 130⁽²⁾ § 3 kpc ustawodawca nie wypełnił żadną regulacją, w wyniku czego od dnia 01.07.2009 r. kodeks postępowania cywilnego nie normuje skutków sytuacji procesowej polegającej na wniesieniu przez profesjonalnego pełnomocnika środków odwoławczych lub środków zaskarżenia bez uiszczenia należnej opłaty stałej lub stosunkowej.

Skutkuje to przyjęciem zapatrywania, że zastosowanie powinien znaleźć art. 130 § 1 kpc z modyfikacją dotyczącą właściwego rygoru, tj. odrzuceniem środka zaskarżenia lub odwoławczego, co musi być jednak poprzedzone wezwaniem do usunięcia braku fiskalnego tego środka (por. post. SN z 09.02.2011 r. V CZ 95/10 i post. z 03.02.2010 r. II CZ 79/09).

Istniejąca do 01.07.2009 r. luka w ustawie procesowej wywołała niespójność i rozbieżność w ocenie i stosowaniu wymienionych przepisów. Niepełna regulacja godzi w stabilność oraz bezpieczeństwo prawne, podważa zaufanie obywateli do Państwa i stanowionego przezeń prawa.

Na tle stosowania tych przepisów doszło nawet do rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w poszczególnych orzeczeniach (por. post. z 28.10.2009 r. II PZ 16/09, post. z 18.01.2010 r. II UZ 48/09) wypowiada również przeciwny do zaprezentowanego wyżej pogląd, że brak podstaw, aby po dniu 01.07.2009 r., wobec uchylenia art. 130² § 3 kpc, uległy jakimkolwiek zmianom rygoru dotyczące usuwania braków fiskalnych pism procesowych będących środkami zaskarżenia (odwoławczymi) wnoszonymi przez profesjonalnych pełnomocników i że ustawodawca w ten sposób od zasady samoobliczania i samoopłacania w ogóle nie odstąpił.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że wolą ustawodawcy było wyeliminowanie przepisu art. 130² § 3 kpc z obrotu prawnego, ze skutkiem stosowania rozwiązania w postaci wzywiania przez Sąd profesjonalnych pełnomocników do uzupełniania braków fiskalnych pism procesowych będących środkami

zaskarżenia i środkami odwoławczymi, z przyjęciem rygoru ich odrzucenia. Nie oznacza to zarazem, że Sąd w tym składzie takie rozwiązanie legislacyjne (a raczej jego brak) akceptuje.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, zażalenie powoda należy uwzględnić.

Wszczęcie procesu w sprawach cywilnych następuje poprzez wniesienie pozwu, który w przedmiotowej sprawie wpłynął do Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu w dniu 27 października 2005r., a więc przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wprowadzającej do kodeksu postępowania cywilnego art. 130² § 3 k.p.c., tj. przed 2 marca 2006r. Przepis art. 149 ust. 1 tej ustawy stanowi, że w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach. Postępowanie w pierwszej instancji zakończyło się wydaniem wyroku w dniu 19 października 2011r. Wniesienie zaś apelacji przez strony zainicjowało postępowanie drugoinstancyjne, co do którego należy już, w związku z treścią art. 149 ust. 1 ustawy o kosztach, stosować nowe zasady obowiązujące od dnia 01.07.2009 r.

Art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, uchylającej z dniem 1 lipca 2009r. art. 130² § 3 k.p.c., stanowi iż przepisy tej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie. W rozumieniu tego przepisu postępowanie odwoławcze nie jest postępowaniem wszczętym po dniu jej wejścia w życie. Jednak ewentualna kolizja tego przepisu z przepisem art. 149 ust 1 ustawy o kosztach nie może prowadzić do zastosowania rozwiązania mniej korzystnego dla strony.

W związku z powyższym, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., zaskarżone postanowienie należało uchylić.

Zarządzenie:

(...)

(...)

(...)